

صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران

معاونت سیاسی

اداره پژوهش های سیاسی

بررسی رخدادهای ایران پس از انقلاب اسلامی (۱۶)

سال شانزدهم انقلاب - ۱۳۷۳

فرآورده‌های خبری و تولیدات پژوهشی در بخش های زیر در دسترس است:

– وب سایت خبرگزاری صداوسیما (سرویس پژوهش) <http://www.iribnews.ir>

پژوهشگر: رمضان پور

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۳	مقدمه.....
۴	اهم رخدادهای سال شانزدهم انقلاب.....
۵	اجرای طرح بسیج ملی ریشه کنی فلج اطفال در سراسر کشور.....
۵	حادثه انفجار حرم امام رضا(ع).....
۵	تصویب برنامه پنج ساله دوم توسعه کشور.....
۷	تصویب قانون ممنوعیت بکارگیری تجهیزات دریافت از ماهواره.....
۷	اعلام حرمت و ممنوعیت قمه زنی از سوی رهبر معظم انقلاب و پذیرش آن توسط مردم و علماء.....
۸	اولین تحریم‌های آمریکا علیه ایران بر اساس دستور اجرایی رئیس‌جمهور این کشور (کلینتون).....
۹	ارتحال آیت‌ا... اراکی.....
۱۱	درگذشت سید احمد خمینی یادگار امام خمینی (ره).....
۱۲	درگذشت مهندس بازرگان.....
۱۴	شهادت سرلشکر ستاری فرمانده نیروی هوایی ارتش.....
۱۵	اولین کنگره سراسری شعر عاشورا.....
۱۵	سقوط هواپیمای مسافربری آسمان.....
۱۵	بهره برداری از پالایشگاه خون.....
۱۶	ادغام دو وزارتخانه صنایع و صنایع سنگین.....
۱۶	افتتاح سد ۱۵ خرداد قم.....
۱۶	بهره برداری از دو نیروگاه بادی در منجیل و رودبار.....
۱۷	افتتاح راه آهن بافق-بندرعباس(راه آهن ارتباطی خلیج فارس به آسیای میانه).....
۱۷	جمع بندی.....

بهمن امسال، انقلاب اسلامی ایران چهل ساله می‌شود. این انقلاب در چهار دهه گذشته با مسائل و حوادث گوناگونی مواجه بوده و در عین حال دستاوردهای بسیاری داشته است. برای فهم قدرت و عظمت انقلاب، شناخت زمینه‌های شکل‌گیری و ویژگی‌های منحصر به فرد آن و وقایعی که از سر گذرانده ضروری است. بر این اساس بنا داریم در چهل شماره، تاریخ ۴۰ ساله انقلاب را بررسی کنیم. این شماره به تحولات و مسائل سال شانزدهم انقلاب اختصاص دارد. درگذشت سید احمد خمینی یادگار امام، حادثه انفجار حرم رضوی، اجرای طرح بسیج ملی ریشه کنی فلج اطفال در سراسر کشور، تصویب برنامه پنج ساله دوم توسعه کشور، ارتحال آیت‌الله اراکی، تصویب قانون ممنوعیت به کارگیری تجهیزات دریافت از ماهواره، اعلام حرمت و ممنوعیت قمه زنی، اولین تحریم‌های آمریکا علیه ایران بر اساس دستور اجرایی رئیس‌جمهور این کشور، درگذشت مهندس بازرگان، سقوط هواپیمای مسافربری آسمان، شهادت سرلشکر ستاری و افتتاح چند صد طرح عمرانی مانند راه آهن بافق - بندرعباس و سد ۱۵ خرداد از مهم‌ترین رخدادهای سال ۱۳۷۳ بود.

■ اهم رخدادهای سال شانزدهم انقلاب

■ اجرای طرح بسیج ملی ریشه کنی فلج اطفال در سراسر کشور

مرحله نخست طرح بسیج ملی ریشه کنی فلج اطفال ۲۶ فروردین ۱۳۷۳ در سراسر کشور اجرا شد. در این مرحله با شرکت ۳۵۰ هزار نفر از نیروهای بسیجی و ۵۰ هزار نفر از کارکنان وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی در قالب ۱۵۰ هزار گروه بیش از ۹ میلیون کودک زیر ۵ سال از بیماری خطرناک فلج اطفال مصونیت یافتند. مرحله دوم طرح بسیج ملی ریشه کنی فلج اطفال ۲۳ اردیبهشت ۱۳۷۳ در سراسر کشور اجرا شد.^۱

■ حادثه انفجار حرم امام رضا (ع)

ساعت ۱۴ و ۲۶ دقیقه روز دوشنبه ۳۰ خرداد ۱۳۷۳ هم‌زمان با روز عاشورا گروهک تروریستی منافقین در حرم مطهر رضوی بمب‌گذاری کرد و عذاران حسینی را به خاک و خون کشید. این بمب‌گذاری در محلی واقع در قسمت بالای سر ضریح حضرت رضا (ع) صورت گرفته بود. کارشناسان حجم آن بمب را حدود ۱۰ پوند (۴,۵ کیلوگرم) ماده منفجره تی.ان.تی تخمین زدند؛ در این حادثه ۲۶ نفر جان باختند و بیش از ۳۰۰ نفر زخمی شدند. شدت انفجار به حدی بود که دست و پای جدا شده زائران به اطراف و حتی پشت بام و سقف ضریح مطهر چسبیده بود. دیواره های صحنی که متعلق به بالای سر مبارک حضرت امام رضا (ع) می شد آغشته به خون شد و شمار زیادی قرآن و مفاتیح خون‌آلود شد و همچنین کاشی کاری ها و آینه کاری های قدیمی حرم که مربوط به ۸۰۰ سال پیش می‌شد در این حادثه تخریب شد. اگرچه دشمنان سعی داشتند تا عاملان این حادثه را اهل تسنن معرفی کنند اما بازداشت منافقی که دو روز بعد از این حادثه در زاهدان دستگیر شد و قصد بمب‌گذاری در نماز جمعه اهل سنت در مسجد مکی را داشت، نقشه آنان را نقش بر آب کرد.^۲

■ تصویب برنامه پنج ساله دوم توسعه کشور

قانون برنامه پنج ساله دوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران ۲۲ آذر ۱۳۷۳ تصویب و ۸ دی ۱۳۷۳ منتشر شد. اجرای این قانون از سال ۱۳۷۴ شروع و سال ۱۳۷۸ در دولت اصلاحات به اتمام رسید. استراتژی اصلی برنامه دوم توسعه تثبیت دستاوردهای برنامه اول توسعه، ایجاد ثبات در روندهای اقتصادی کشور و کاهش بار سنگین تحولات اقتصادی بر جامعه بود. این برنامه از نظر ساختار و ماهیت تفاوتی با برنامه اول نداشت و مبتنی بر

^۱. روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۳۷۳/۰۱/۲۷؛ دکتر مرندی وزیر وقت بهداشت در این زمینه می گوید: در سال ۱۳۷۲ که بنده دوباره وزیر بهداشت شدم، تصمیم گرفتم طرح ریشه‌کنی فلج اطفال را اجرا کنم. مقدمات کار شروع شد تا سال ۷۳ که برنامه‌ریزی‌ها صورت گرفت و نهایتاً قرار شد طرح «بسیج واکسیناسیون فلج اطفال» را اجرایی کنیم. با رهبر معظم انقلاب مکاتبه کردم و از ایشان خواستم که نیروهای بسیجی در این طرح به ما کمک کنند. ایشان هم به مسئولان ذریبط در نیروی مقاومت بسیج نامه نوشتند و توضیح دادند که این کار بسیار خوب است. همچنین به آن‌ها نوشتند که با وزارت بهداشت در این باره همکاری کنند. البته در اجرای این طرح بزرگ، نهادهای دیگری مانند شهرداری‌ها هم به ما کمک کردند. در نتیجه این طرح نیروهای اجرایی از بسیج یا وزارت بهداشت به درب تک‌تک منازل مردم مراجعه کردند و به هر کودک زیر پنج سال، واکسن فلج اطفال خوراکنند. به این ترتیب، بیش از ۹ میلیون کودک در ظرف کمتر از ۱۲ ساعت در اقصی نقاط کشور واکسن فلج اطفال را دریافت کردند. طی آن برنامه‌ی ۱۲ ساعته مقدمه‌ی ریشه‌کنی فلج اطفال فراهم شد تا این‌که تدریجاً به طور کلی این بیماری در کشور ما ریشه‌کن گردید. رهبر انقلاب بعدها به این طرح اشاره کرده و آن را نوعی خدمت مخلصانه به مردم دانستند. (<http://fna.ir/bozf0x>)

^۲. خبرگزاری دفاع مقدس، ۱۳۹۶/۰۲/۳۰ <http://defapress.ir>

آزادسازی اقتصادی و خصوصی سازی بود. برنامه دوم نیز رشد و توسعه اقتصادی را از اصلی ترین اهداف خود می دانست و تأکید خاصی بر پایداری آن داشت. «برنامه ثبات اقتصادی» عنوان دیگر برنامه دوم توسعه بوده است.^۱ علاوه بر این، یکسری اهداف کلی در برنامه دوم توسعه دنبال می شد. اهدافی از جمله، تلاش برای تحقق عدالت اجتماعی، افزایش بهره وری، رشد و توسعه پایدار اقتصادی با محوریت بخش کشاورزی، اصلاح ساختار نظارتی، اجرایی و قضایی کشور در جهت تحقق اهداف برنامه، تلاش برای کاهش وابستگی اقتصاد کشور به درآمدهای حاصل از نفت و توسعه بیش از پیش صادرات غیرنفتی، تقویت بنیه دفاعی کشور در حد نیاز در چارچوب سیاستها و تدابیر فرماندهی معظم کل قوا، حفظ محیط زیست و استفاده بهینه از منابع طبیعی کشور و ایجاد تعادل در بخشهای اقتصادی (تعاونی، خصوصی و دولتی). همین طور هم دولت ششم، خود را موظف می دانست که تمهیدات لازم را برای اجباری کردن شرکت کودکان لازم التعلیم در آموزش اجباری و شرکت بی سوادان کمتر از ۴۰ سال در دوره های سوادآموزی، فراهم کند. در نهایت، بودجه ای که دولت برای پنج سال دوم توسعه در نظر گرفت، از این قرار بود:^۲

بودجه (ریال)	سال	برنامه توسعه
۳۶۳۹۴ میلیارد	۱۳۷۴	برنامه دوم توسعه
۴۱۲۹۶ میلیارد	۱۳۷۵	
۴۶۷۳۳ میلیارد	۱۳۷۶	
۵۲۹۳۸ میلیارد	۱۳۷۷	
۶۰۸۲۵ میلیارد	۱۳۷۸	

در ارزیابی عملکرد برنامه دوم توسعه اینکه؛ برنامه دوم توسعه در حالی آغاز شد که با بهره برداری از ظرفیت های بدون استفاده موجود در سال های برنامه اول، هرگونه تغییر در روندهای اقتصادی مستلزم سرمایه گذاری در زمینه های جدید اقتصادی بود. بروز بحران بدهی های ارزی در اوایل برنامه یاد شده و لزوم صرفه جویی در مصارف ارزی، نبود ثبات در سیاست های پولی و مالی و ارزی، کاهش قیمت نفت از مقدار پیش بینی شده در سال ۱۳۷۶ و کاهش شدیدتر آن در سال ۱۳۷۷، خشکسالی در بیشتر استانها و تحولات سیاسی در داخل کشور باعث شد تا دستیابی به اهداف پیش بینی شده در برنامه با مشکلاتی همراه شود. به عبارت دیگر، در اجرای برنامه دوم تغییر جهت اساسی از استراتژی های اعلام شده روی داد. کنترل ارز، فشار بدهی های خارجی، افزایش نرخ تورم و افزایش انتظارات تورمی و فشار تقاضا برای خرید کالا و ارز باعث شد تا مجموعه ای از ساز و کارهای کنترل اقتصادی شامل سیستم ارز چندنرخ، برقراری مجدد کنترل قیمت ها، کنترل واردات و اعمال سیاست انقباض پولی به وجود آید.^۳

۱. گام های پنج ساله توسعه ملی، نسخه الکترونیکی نشریه اجتماع و توسعه، <http://etmag.ir/index.php/>

۲. تابناک، ۱۳۹۲/۱۰/۲۱ <https://www.tabnak.ir/fa/news/370737>

۳. گام های پنج ساله توسعه ملی، نسخه الکترونیکی نشریه اجتماع و توسعه، <http://etmag.ir/index.php/>؛ همچنین عملکرد برنامه دوم توسعه نشان می دهد، میانگین رشد تولید ناخالص داخلی ۳/۲ درصد در سال بود که با هدف برنامه مبنی بر رشد اقتصادی ۵/۱ درصدی، فاصله داشت. با توجه به اینکه سرمایه گذاری توسط بخش

■ تصویب قانون ممنوعیت به کارگیری تجهیزات دریافت از ماهواره

قانون ممنوعیت به کارگیری تجهیزات دریافت از ماهواره در جلسه ۲۳ بهمن ۱۳۷۳ مجلس شورای اسلامی تصویب شد و در ۲۶ بهمن ۱۳۷۳ به تأیید شورای نگهبان رسید. قانون منع استفاده از تجهیزات ماهواره‌ای در یازده ماده تدوین شده است که بعدها و در روند اجرایی ماده سه و یازده این قانون، آیین‌نامه اجرایی آن در چهارده ماده به تصویب رسید و در حال حاضر، این آیین‌نامه ملاک عمل نیروی انتظامی و دیگر دستگاه‌های مرتبط در برخورد با دارندگان و استفاده‌کنندگان غیرقانونی تجهیزات دریافت از ماهواره است.^۱

بحث در مورد ممنوعیت استفاده از گیرنده‌های ماهواره‌ای از سال ۱۳۷۲ آغاز شد. بر همین اساس و در سال‌های ۷۲ و ۷۳ قانونی در مجلس تصویب شد که براساس آن متخلفان استفاده کننده از تجهیزات ماهواره‌ای به پرداخت جریمه‌ای ۳۰۰ هزار تومانی محکوم می‌شدند اما این قانون که در پی افزایش دیش‌های ۱۹۰ سانت موجود در پشت‌بام‌خانه‌ها و دستگاه‌های گیرنده آنالوگ اجرا شد به تدریج و با روی کار آمدن مجلس ششم تا حدودی کمرنگ شد. اما در سال ۸۱ بار دیگر موضوع ممنوعیت به کارگیری گیرنده‌های ماهواره‌ای مورد توجه نمایندگان مجلس قرار گرفت و در هفتم آذر همان سال (۱۳۸۱) مجلس شورای اسلامی اقدام به اصلاح بخش‌هایی از طرح قانون ممنوعیت به کارگیری تجهیزات دریافت از ماهواره کرد که این طرح پس از بررسی تصویب شد.^۲

■ اعلام حرمت و ممنوعیت قمه زنی از سوی رهبر معظم انقلاب و پذیرش آن توسط مردم و علما

آیت‌... خامنه‌ای رهبر معظم انقلاب اسلامی در ۱۷ خرداد ۱۳۷۳ به مناسبت فرا رسیدن ماه محرم و در دیدار روحانیون، فضلا و طلاب استان کهگیلویه و بویراحمد در خصوص برخی مسائل خرافی در جامعه اظهار ناخرسندی و نگرانی کردند و فرمودند: قمه‌زنی از کارهای خلاف، جعلی و نادرست است که متأسفانه در چند سال اخیر برخی در حال ترویج آن هستند. قمه‌زنی مربوط به دین و یا یک حرکت عزاداری نیست و قطعاً خلاف و یک بدعت است و بدون تردید خداوند به آن راضی نیست و اینجانب نیز از کسی که تظاهر به قمه‌زنی می‌کند قلباً راضی نیستم.^۳

رهبر معظم انقلاب درباره علت این حرمت و ممنوعیت می‌فرماید: نباید کاری کنیم که آحاد جامعه اسلامی برتر، یعنی جامعه محبّ اهل‌بیت علیهم السلام که به نام مقدس ولیعصر ارواحنا فداه، به نام حسین بن علی علیهما السلام و به نام

غیردولتی در برنامه دوم با رشد متوسط سالانه ۱۳/۷ درصد افزایش یافت، می‌توان گفت که نقش بخش خصوصی در اقتصاد در مقایسه با برنامه اول، بیشتر بود. عملکرد برنامه دوم تو سعه از لحاظ ایجاد فرصت‌های شغلی و نرخ بیکاری مطابق با اهداف تعیین شده، نبود به طوری که طبق اهداف برنامه دوم تو سعه، باید نرخ بیکاری به ۱۲/۶ در صد کاهش می یافت در حالی که عملکرد آن ۱۳/۱ در صد را نشان می‌دهد. ضمن اینکه اشتغال جدید ایجاد شده در سال‌های برنامه دوم حدود ۲۶۳ هزار نفر بود که باید طبق هدف برنامه ای آن ۴۰۴ هزار اشتغال جدید ایجاد می شد. در حوزه پولی و تورم نیز اهداف برنامه محقق نشد به طوری که متوسط عملکرد نرخ رشد نقدینگی در سال‌های برنامه دوم تو سعه برابر با ۲۵/۵ در صد بود در حالی که براساس هدف پیش‌بینی شده آن باید ۱۲/۵ در صد می شد. همچنین متوسط عملکرد نرخ تورم در طول برنامه دوم حدود ۲۵/۶ درصد بود که از رقم هدف برنامه های آن حدود ۱۳/۲ واحد درصد بیشتر بوده است.

۱. مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی <http://rc.majlis.ir/fa/law/show/92510>؛ سایت خبرآنلاین، ۱۳۸۹/۱۲/۱۰.

۲. وب سایت آی تی ایران <https://itiran.com/d/50886>

۳. پایگاه اطلاع‌رسانی دفتر حفظ و نشر آثار حضرت آیت‌الله‌العظمی سیدعلی خامنه‌ای - مؤسسه پژوهشی فرهنگی انقلاب اسلامی، ۱۳۷۳/۰۳/۱۷.

امیرالمؤمنین علیه الصلوة والسلام، مفتخرند، در نظر مسلمانان و غیرمسلمانان عالم، به عنوان یک گروه آدم‌های خرافی بی‌منطق معرفی شوند.^۱

در پی بیانات رهبر معظم انقلاب در باب حرمت قمه زنی، مردم، علما، مراجع، هیئت‌های مذهبی، نهادها و مراکز علمی، دینی و ... در ایران و دیگر کشورها استقبال بسیار زیادی کردند.^۲

همچنین رهبر معظم انقلاب در پاسخ به نامه امام جمعه اردبیل مبنی بر تبعیت مردم آن خطه از فرمایش‌های ایشان درباره حرمت قمه زنی می‌فرمایند: ... اینجانب می‌بینم که چگونه اخلاص و محبت مردم به سالار شهیدان حضرت ابا عبدالله الحسین علیه‌السلام مورد جفا در قضاوت‌های جهانی واقع می‌شود، چگونه درک روشن‌بینانه آنان در اعتقاد به مقام والای اهل بیت علیهم‌السلام، به خاطر بعضی اعمال جاهلانه، حمل به اموری می‌شود که از ساحت شیعه و ائمه بزرگوارشان بسی دور است. می‌بینیم که چگونه عزاداری بر جگرگوشه‌گان زهرای اطهر علیهم‌السلام مورد تبلیغ سوء دشمنان متعصب و تبلیغات‌چی‌های شیطان استعمار قرار می‌گیرد، می‌بینیم که بعضی اعمالی که هیچ ریشه دینی هم ندارد بهانه به دست دشمن مغرض می‌دهد که بدان وسیله هم اسلام و تشیع را العیاذبالله به عنوان آیین خرافه معرفی و هم بغض و عداوت خود را به نظام مقدس جمهوری اسلامی در تبلیغات آشکار کنند. شیعه محب و مخلصی که در روز عاشورا با قمه سر و روی خود و حتی کودکان خردسال خود را خونین می‌کند آیا راضی است که با این عمل خود در روزگاری که هزاران چشم عیب‌جو و هزاران زبان بدگو، در پی بدمعرفی کردن اسلام و تشیع است، عمل او را مستمسک دشمنی خود قرار بدهد؟^۳

■ اولین تحریم‌های آمریکا علیه ایران بر اساس دستور اجرایی رئیس‌جمهور این کشور (کلینتون)

در ۱۵ مارس ۱۹۹۵ (۲۴ اسفند ۱۳۷۳)، بیل کلینتون رئیس‌جمهور وقت آمریکا در فرمان اجرایی تجارت با ایران و سرمایه‌گذاری در این کشور، معامله نفت ایران در خارج به وسیله شرکت‌های آمریکایی و شرکت‌های خارجی وابسته به آنها را ممنوع کرد.^۴

با نگاهی به فهرست تحریم‌های ایالات متحده آمریکا علیه ایران می‌توان دریافت که به طور کلی این قوانین به دو دسته تقسیم می‌شوند: تحریم‌های کنگره و تحریم‌هایی که شخص رئیس‌جمهور وضع کرده است و به «دستور اجرائی» مشهورند. تحریم‌هایی که بر اساس دستور اجرایی رئیس‌جمهور وضع شده‌اند، بر حسب اختیاراتی هستند که قانون اختیارات اضطراری اقتصادی (IEEPA) به رئیس‌جمهور می‌دهد که بر اساس این قانون، رئیس‌جمهور ایالات متحده آمریکا می‌تواند هر زمان که وضع اضطراری در یک کشور تشخیص دهد، محدودیت‌هایی در خصوص تبادلات اقتصادی با آن کشور اعمال کند. بر

۱. پایگاه اطلاع‌رسانی دفتر حفظ و نشر آثار حضرت آیت‌الله‌العظمی سیدعلی خامنه‌ای - مؤسسه پژوهشی فرهنگی انقلاب اسلامی، ۱۳۷۳/۰۳/۱۷.

۲. روزنامه جمهوری اسلامی ۱۳۷۳/۰۳/۲۸.

۳. پایگاه اطلاع‌رسانی دفتر حفظ و نشر آثار حضرت آیت‌الله‌العظمی سیدعلی خامنه‌ای - مؤسسه پژوهشی فرهنگی انقلاب اسلامی، ۱۳۷۳/۰۳/۲۷.

۴. موسسه مطالعات و پژوهش‌های سیاسی <http://ir-psri.com/?Page=ViewArticle&ArticleID=82&SP=Farsi>

همین اساس دولت ایالات متحده آمریکا از مارس ۱۹۹۵ از این اختیار در خصوص جمهوری اسلامی ایران استفاده و چنین وضعی در خصوص تهران اعلام کرده است.^۱

دستورالعمل (فرمان اجرایی) دوم در مه ۱۹۹۵ (اردیبهشت ۱۳۷۴) با عنوان «تحریم معاملات خاص در خصوص ایران» به امضای کلینتون رسید. این دستورالعمل که تقریباً کلیه معاملات تجاری با ایران و سرمایه گذاری در این کشور را ممنوع کرد، شامل هشت بخش است که بخش اول آن به توضیح در مورد ممنوعیت صادرات و واردات در موارد خاص می‌پردازد و بخش‌های بعدی نظیر دستورالعمل اول به تعاریف و زمان اجرا و غیره اشاره می‌کند.^۲ این نوع تحریم‌ها که به قانون تبدیل شده است تاکنون تداوم داشته و لغو نشده‌اند.

■ ارتحال آیت‌ا... اراکی

آیت‌ا... محمد علی اراکی از مراجع تقلید شیعه در اول آبان سال ۱۳۷۳ بر اثر ضایعه عروقی در بیمارستان بستری شد و در نیمه شب سه شنبه ۸ آذر ۱۳۷۳ (۲۵ جمادی‌الثانی ۱۴۱۵ ه.ق) درگذشت.

آیت‌ا... اراکی پس از درگذشت آیت‌ا... خوانساری نزدیک به سی سال بر کرسی تدریس نشست و گروهی را در فقه و اصول پرورش داد. از جمله شاگردان ایشان؛ آیات عظام سید محسن خرازی، مهدی شاه آبادی، محمدتقی ستوده، رضا استادی، علی‌پناه اشتهازدی، سید کاظم نورمفیدی، محمدحسین مسجدجامعی، علی کریمی جهرمی، ابوالحسن مصلحی، محی‌الدین شیرازی، سید محمدباقر خوانساری، سید محمدباقر موحدی ابطحی و محمدصادق حائری شیرازی هستند.^۳

با وجود اینکه آیت‌ا... اراکی مجتهد بزرگی بود و تعلیقه‌اش بر عروه‌الوثقی، بیش از ۴۰ سال پیش تدوین شده بود، اما به سبب تواضعی که داشت، مرجعیت را به دیگران واگذار می‌کرد. اما پس از رحلت امام خمینی (ره)، علمای بسیاری از شهرها، به ویژه جامعه مدرسین حوزه علمیه قم، مقلدان امام خمینی را به آیت‌ا... گلپایگانی و آیت‌ا... اراکی ارجاع دادند و پس از درگذشت آیت‌ا... خویی و آیت‌ا... گلپایگانی، مرجعیت تقلید در آیت‌ا... اراکی متعین شد.^۴

آیت‌ا... اراکی آخرین حلقه از مرجعی بود که از نسل شاگردان آیت‌ا... شیخ عبدالکریم حائری بودند و بعد از وفات وی مرجعیت به شاگردان آیت‌ا... خویی، آیت‌ا... گلپایگانی و امام خمینی منتقل شد. بعد از درگذشت آیت‌ا... اراکی مرجعیت از حالت تک‌مرجعی خارج گشت.

از اقدامات و فعالیت‌های سیاسی اجتماعی آیت‌ا... اراکی اینکه ایشان در تأسیس حوزه علمیه قم، آیت‌ا... حائری را همراهی کرد. آیت‌ا... اراکی نماز جمعه را واجب می‌دانست، پس از درگذشت آیت‌ا... خوانساری، حدود سی سال (۱۳۹۹-۱۳۷۷ق) در مسجد امام حسن عسکری قم اقامه نماز جمعه کرد. او همچنین حدود ۳۵ سال در مکان‌هایی همچون کنار مقبره شیخ عبدالکریم حائری، بقعه شاه عباس (مسجد امام خمینی) و مدرسه فیضیه به اقامه نماز جماعت می‌پرداخت. بعد از آمدن

۱. اداره پژوهش‌های خبری، کد پژوهشی S-22637، ۱۳۹۵/۱۱/۱۴، جدول تحریم‌های (هسته‌ای و غیرهسته‌ای) تحریم‌های شورای امنیت، اروپا و آمریکا علیه جمهوری اسلامی ایران.

۲. موسسه مطالعات و پژوهش‌های سیاسی <http://ir-psri.com/?Page=ViewArticle&ArticleID=82&SP=Farsi>

۳. صدراپی خویی، علی، آیت‌ا... اراکی (یک قرن وارستگی)، با همکاری ابوالفضل حافظیان، تهران، مرکز چاپ و نشر سازمان تبلیغات اسلامی، ۱۳۷۴، ص. ۷۳-۶۸.

۴. انصاری قمی، ناصرالدین، «شیخ الفقها و المجتهدین آیت‌ا... العظمی شیخ محمدعلی اراکی»، نشریه مسجد، ش ۱۷، آذر و دی ۱۳۷۳، ص ۹۶.

آیت ... بروجردی به قم، وی به همراه آیت ... خوانساری مسئله قیام و مبارزه علیه اعمال خلاف شرع دوره پهلوی دوم را با آیت ... بروجردی مطرح کردند.^۱

وی همچنین درباره ماده حذف قسم به قرآن در لایحه انجمن‌های ایالتی و ولایتی، اعلامیه‌ای را در آذر ۱۳۴۱ ش صادر کرد و الغای صریح آن را به علت تطابق نداشتن با موازین شرع، رضایت نداشتن مردم و نگرانی عموم مسلمین از کم‌رنگ شدن مظاهر دینی در جامعه خواستار شد.^۲

■ درگذشت سید احمد خمینی یادگار امام خمینی (ره)

در واپسین روزهای سال ۱۳۷۳ (۲۵ اسفند) خبر ناگوار درگذشت سید احمد خمینی فرزند دوم امام خمینی (ره) اعلام شد. سید احمد خمینی در ۲۱ اسفند ۱۳۷۳ ش، به علت عارضه قلبی و تنفسی، در بیمارستان بقیه‌ا ... تهران بستری شد و در شامگاه پنجشنبه، ۲۵ اسفند (۱۵ شوال ۱۴۱۵ ق) همان سال درگذشت.

سید احمد خمینی قبل از شهادت برادرش سید مصطفی خمینی در فعالیت‌های سیاسی نقش داشت، اما پس از شهادت برادر در آبان ۱۳۵۶ در کنار پدر قرار گرفت و به نوعی دست راست و همکاره ایشان شدند. امام خمینی در ۱۵ دی ۱۳۵۶ ش، وی را رسماً به جای سید مصطفی وصی خود انتخاب کرد.^۳

بعد از رحلت امام خمینی در ۱۴ خرداد ۱۳۶۸ ش، مجموعه بزرگ حرم به اهتمام سید احمد شکل گرفت. در این هنگام، سید احمد خمینی با اعلام حمایت از رهبری آیت ... سید علی خامنه‌ای، از وارد شدن به رقابت‌های سیاسی و جناحی خودداری و در حد توان برای ایجاد هماهنگی بین جناح‌ها تلاش کرد. او که از پذیرفتن سمت‌های رسمی اجرایی امتناع می‌ورزید، به توصیه رهبر معظم انقلاب، عضویت در مجمع تشخیص مصلحت نظام، شورای عالی امنیت ملی و شورای عالی انقلاب فرهنگی را پذیرفت.^۴

امام خمینی (ره) در وصف سید احمد نوشته است: «من خدای قاهر حاضر منتقم را شاهد می‌گیرم که احمد از آن روزی که در کمک اینجانب در بیرونی مشغول اداره امور من بوده تا الآن که این ورقه را می‌نویسم قدمی یا قلمی برخلاف گفتار و نوشتار من برنداشته و با وسواس عجیب در کلیه گفتارهای من یا نوشته‌های من سعی نموده که حتی یک کلمه بلکه گاهی یک حرف را که به نظر او محتاج به اصلاح است بدون اذن من تصرف نکند.»^۵

فوت ناگهانی سید احمد خمینی شایعات فراوانی را در میان مردم برانگیخت و این شایعات از گوش مسئولان رده‌بالای کشور نیز دور نماند. هاشمی رفسنجانی در خاطرات خود در این باره چنین می‌نویسد: «درباره شایعات مربوط به مرگ احمد آقا صحبت بود. خیلی شایعات نادرست به خاطر مرگ نابهنگام وجود دارد و به نظر می‌رسد، ضدانقلاب در پشت

۱. صدراپی خوبی، پیشین، ص ۴۹.

۲. اسناد انقلاب اسلامی، ج اول، تهران، مرکز اسناد انقلاب اسلامی، ۱۳۷۴ ش، ص ۹۱.

۳. یاران امام به روایت اسناد ساواک، ج ۱۱: شهید سرفراز دکتر مصطفی چمران، تهران: وزارت اطلاعات، مرکز بررسی اسناد تاریخی، ۱۳۷۸ ش، ص ۳۲۶.

۴. انصاری، پیشین ص ۲۲۴.

۵. صحیفه امام، ج ۲۰، ص ۴۴۲.

شایعات باشد. رادیو اسرائیل هم شیطننت می‌نماید»^۱. بر اساس اعلام منابع رسمی فوت سید احمد خمینی بر اثر سکت قلبی بوده است.

■ درگذشت مهندس بازرگان

۳۰ دی ۱۳۷۳ مهندس مهدی بازرگان، نخست‌وزیر دولت موقت انقلاب بعد از یک دوره بیماری، در جریان سفر درمانی در زوریخ سوئیس درگذشت.

فعالیت‌های دینی بازرگان، همیشه بر فعالیت‌های سیاسی او مقدم بود. به گونه‌ای که بیش از ۱۰۰ اثر مذهبی و ۱۶ اثر قرآنی از او به جای مانده است. فعالیت‌های اجتماعی و سیاسی مهندس بازرگان بسیار چشمگیر بود و به مناسبت‌های مختلف در جمع دانشجویان یا در محافل مذهبی و سیاسی، به صورت سخنرانی ارایه شده و سپس تکمیل و توسعه یافته و به صورت رساله و کتاب منتشر شده است که حاصل آن بیش از ۷۰ اثر اجتماعی و ۱۶۰ اثر سیاسی است. مهدی بازرگان کمی قبل از انقلاب اسلامی به عضویت شورای انقلاب درآمد و با پیشنهاد این شورا، مأمور تشکیل دولت موقت شد. هرچند در حکم نخست‌وزیری مهندس بازرگان، حضرت امام خمینی وی را از گرایش‌های حزبی و انتخاب وزرای ملی‌گرا منع کرده بودند، ولی وی اکثریت کابینه را از اعضای نهضت آزادی و جبهه ملی برگزید. عمر این دولت بیش از ۹ ماه نپایید. اعضای دولت مهندس بازرگان پس از تسخیر لانه جاسوسی آمریکا در تهران آبان ۱۳۵۸ استعفای دسته کردند که با پذیرش امام مواجه شد.

رهبر معظم انقلاب در پیام تسلیت خود به مناسبت فوت بازرگان آورده است: ... ایشان یکی از مبارزین دیرین با رژیم ستشاهی و نیز از جمله پیشروان ترویج و تبیین اندیشه‌های ناب اسلامی با زبان و منطق و شیوه نوین بود و از این رهگذر بی شک در چشم همه علاقه‌مندان به گسترش و رواج ایمان اسلامی در میان طبقات تحصیلکرده در دوران خفقان و دین زدایی رژیم پهلوی، دارای شأن و ارزش بخصوصی بود. خداوند ایشان را مشمول رحمت و مغفرت و فضل خود قرار دهد و به تلاش‌های ایشان با چشم رضا و قبول بنگرد.^۲

■ شهادت سرلشکر ستاری فرمانده نیروی هوایی ارتش

امیرسرلشکر منصور ستاری فرمانده نیروی هوایی ارتش جمهوری اسلامی ایران و جمعی از یاران و هم‌زمانش، پانزدهم دی ۱۳۷۳، در سانحه هوایی به درجه رفیع شهادت نائل شدند. شهید ستاری طرح‌ها و ابتکارات زیادی در تجهیز سیستم‌های راداری و پدافندی اجرا کرد که موجب ارتقای کارایی سیستم راداری ایران در جنگ تحمیلی شد. ایشان در سال ۱۳۶۲ به سمت معاون عملیات پدافند نیروی هوایی و در سال ۱۳۶۴ به سمت معاون طرح و برنامه نیروی هوایی و در بهمن ۱۳۶۵ به فرماندهی نیروی هوایی ارتش جمهوری اسلامی ایران منصوب شد و تا پایان عمر خود عهده‌دار این مسئولیت بود.

۱. کارنامه و خاطرات هاشمی رفسنجانی ۱۳۷۳ (صبر و پیروزی)، دفتر نشر معارف انقلاب، چاپ اول، ص ۷۹۵، خاطرات ۲۸ اسفند ۱۳۷۳
۲. پایگاه اطلاع‌رسانی دفتر حفظ و نشر آثار حضرت آیت‌الله‌العظمی سیدعلی خامنه‌ای - مؤسسه پژوهشی فرهنگی انقلاب اسلامی، ۱۳۷۳/۱۱/۰۵.

یکی از مهم‌ترین فعالیت‌های سرلشکر منصور ستاری در سال‌های ۶۶ تا پایان جنگ ایران و عراق، اسکورت ناوگان تجاری کشتی‌های نفتکش ایران در خلیج فارس و دریای عمان تا خروج آنها بود. عملیات اسکورت با توجه به حجم عملیات جنگی و نیز حجم عملیات عادی و روزانه نه‌اجا بسیار دشوار و عظیم بود.

از اساسی‌ترین اقدامات شهید ستاری، افزایش ظرفیت فنی، به ویژه ایجاد بنیان‌های صنعتی و مدرن نیروی هوایی برای ساخت هواپیما و تعمیرات اساسی و همه جانبه بود. محصول چنین اقداماتی، ساخت هواپیمای آموزشی و پشتیبانی سبک پرستو با ظرفیت ۴ نفر است. او برای آموزش پروازی مرحله مقدماتی دانشجویان خلبانی با کمک مهندسان و متخصصان نه‌اجا، به ساخت هواپیمای «پرستو» مبادرت کرد. ساخت این هواپیما که از نظر امکانات عملیاتی تقریباً شبیه هواپیمای «بونانزا» ی ساخت آمریکا است، هواپیمایی ملخی و تک‌موتوره با کاربرد آموزشی است.^۱

از دیگر اقدامات شهید ستاری تأسیس دانشگاه هوایی به منظور تربیت افسران جوان و تحصیلکرده برای نیروی هوایی، باز گشایی موزه هوایی محمدمیر خاتمی (فرمانده اسبق نیروی هوایی) و موزه فرودگاه قلعه مرغی در قدیمی‌ترین آشیانه‌های هواپیما بین سال‌های ۱۳۷۱ تا ۱۳۷۲ است. او در سال ۱۳۶۶ شمسی با کمک تعدادی از افسران نه‌اجا از جمله سرتیپ فریدون علی‌مازندرانی، سرتیپ دوم پرویز ابراهیمی، سرتیپ دوم عطاء... بازرگان، جهاد خودکفایی نه‌اجا را تأسیس کرد. این جهاد بعدها به سازمان تحقیقات و جهاد خودکفایی نیروی هوایی ارتش تغییر نام داد. هواپیماهای این دو موزه را دفتر مطالعات و تحقیقات نیروی هوایی بازسازی کرد. علاوه بر آن سه آشیانه تاریخی نیز که آلمانی‌ها و بریتانیایی‌ها در سال‌های ۱۳۰۳ تا ۱۳۰۷ ساخته بودند در میراث فرهنگی ثبت شدند.^۲

همچنین شهید ستاری از سوی «غلام اسحاق خان» رئیس‌جمهور وقت پاکستان، بالاترین نشان نظامی را دریافت کرد. ایشان که برای شرکت در مراسم سالروز استقلال پاکستان و بازدید از پایگاه‌های نظامی، اواخر دهه ۸۰ میلادی به این کشور سفر کرده بود، به این نشان دست یافت.

■ اولین کنگره سراسری شعر عاشورا

اولین کنگره سراسری شعر عاشورا ۷ تا ۹ تیر ۱۳۷۳ مصادف با ۱۸ تا ۲۰ محرم الحرام ۱۴۱۵ در شیراز برگزار شد. در این نشست تنی چند از شعرا و ادبا قطعات شعر خود را در خصوص محرم، عاشورا، انقلاب اسلامی، و شهدای عاشورای ایران قرائت کردند.^۳ این کنگره سال‌های بعد با تنوع و پرشورتر برگزار شد و می‌شود.

■ سقوط هواپیمای مسافربری آسمان

بیستم مهر ۱۳۷۳ یک فروند هواپیمای فوکر ۲۸ شرکت هواپیمایی آسمان که از اصفهان عازم تهران بود در حوالی کوه‌های کرکس واقع در جنوب شهرستان نطنز سقوط کرد و تمام ۶۶ سرنشین آن جان باختند. در این هواپیما ۵۹ مسافر و ۷ نفر خدمه پروازی حضور داشتند.

۱. خبرگزاری جمهوری اسلامی (ایرنا)، ۱۳۹۲/۰۶/۰۴.

۲. پایگاه اینترنتی شهید ستاری <http://www.sattari.ir>

۳. روزنامه جمهوری اسلامی ۱۳۷۳/۰۴/۰۸.

اطلاعات استخراج شده از نوار FDR حاکی است که هواپیما در ارتفاع ۱۸ هزارپایی بوده که قدرت موتورها کاهش یافته و سیر نزولی پیدا کرده و ۴۷ ثانیه بعد در ارتفاع ۱۱ هزارپایی برفراز قله کرکس متلاشی شده است. علت خاموش شدن موتورها هرگز کشف نشد و سازمان هواپیمایی کشوری در گزارشی که ۲۶ شهریور ۱۳۷۴ به دادگاه اصفهان ارائه کرد علت سقوط را ناشناخته اعلام کرد و با استناد به آمار و ارقام سوانح هوایی جهان این ناشناخته بودن را عادی دانست. اما دادگاه با استناد به نظریات کارشناسان، گزارش سازمان بازرسی، اظهارات شهود و مطلعان و اسناد و مدارک فنی هواپیما علت وقوع سانحه را نقص فنی اعلام کرد.^۱

■ بهره برداری از پالایشگاه خون

بزرگ‌ترین و مجهزترین مرکز پژوهش و پالایش خون غرب آسیا ۹ مرداد ۱۳۷۳ در تهران افتتاح شد. در این مرکز انواع داروهای بیولوژیک، فاکتورهای مختلف انعقاد خون، چندین نوع واکسن، محلول‌های آلبومین و انواع آب مقطر تزریقی تولید می‌شود. پالایشگاه پلاسمای خون که بهترین قسمت این مرکز است، سالیانه ۸۰ هزار لیتر پلاسمای انسانی برای تولید فرآورده‌های مختلف پالایش می‌کند. عملیات اجرایی مرکز پژوهش و پالایش سازمان انتقال خون ایران از سال ۱۳۶۹ آغاز و با صرف ۱۸ میلیارد ریال و ۱۸/۵ میلیون مارک بهره برداری شد.^۲

■ ادغام دو وزارتخانه صنایع و صنایع سنگین

بر اساس قانون مصوب ۲۲ شهریور ۱۳۷۳ مجلس شورای اسلامی دو وزارتخانه صنایع و صنایع سنگین در یکدیگر ادغام و یک وزارتخانه جدید با عنوان وزارت صنایع تشکیل شد. قانون فوق مشتمل بر ماده واحده و سه تبصره در جلسه روز سه‌شنبه ۲۲ شهریور ۱۳۷۳ مجلس شورای اسلامی تصویب شد و در تاریخ ۳۰ شهریور ۷۳ به تأیید شورای نگهبان رسید.^۳ به دنبال تصویب این قانون رئیس جمهور وقت (هاشمی رفسنجانی) محمدرضا نعمت زاده را برای تصدی این وزارتخانه به مجلس پیشنهاد کرد و مجلس نیز در ۱۳ مهر ۱۳۷۳ به ایشان رای اعتماد داد.

■ افتتاح سد ۱۵ خرداد قم

سد ۱۵ خرداد، ۱۵ اسفند ۱۳۷۳ افتتاح شد. با احداث این سد که ۲۰۰ میلیون متر مکعب ظرفیت دارد، آب کشاورزی اراضی اطراف رودخانه قم و بخشی از آب آشامیدنی قم تأمین شد. سد از نوع خاکی غیرهمگن با هسته رسی با حداکثر ارتفاع از کف رودخانه ۵۴/۳۰ متر است. ارتفاع از روی پی ۹۶ متر، طول تاج ۳۲۰ متر و عرض آن در تاج ۱۰ متر است. حجم آب مفید آن ۱۶۵ میلیون متر مکعب می‌باشد. این سد از طریق آب‌های جاری الیگودرز لرستان با عنوان رودخانه قم‌رود تغذیه می‌شود که عملیات آن در قالب طرح انتقال آب اجرا شده است. این سد همچنین با بارندگی‌های فصلی در کوهستان‌های اطراف شهرستان‌های دلیجان، نراق و جاسب نیز تغذیه می‌شود.

۱. سایت ایرلاین پرس ۱۳۹۷/۰۷/۲۰ <http://airlinepress.ir/113460/>

۲. روزنامه جمهوری اسلامی ۱۳۷۳/۰۵/۱۰

۳. مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی <http://rc.majlis.ir/fa/law/show/92448>

ساخت این سد به دستور امام خمینی(ره) بود. این تنها فرمان عمرانی امام بود که به دولت وقت (میرحسین موسوی) دادند و در زمان دولت هاشمی رفسنجانی پیگیری و بهره‌برداری شد.^۱

■ بهره‌برداری از دو نیروگاه بادی در منجیل و رودبار

دو نیروگاه بادی در ارتفاعات شهرستان رودبار و منجیل ۲۹ دی ۱۳۷۳ بهره‌برداری شد. این اولین بهره‌برداری از انرژی باد در راه تولید برق است.

به علت اختلاف ارتفاع نسبتاً زیاد منطقه منجیل و رودبار با دریای خزر و وجود کانال طبیعی رودخانه سفیدرود، این منطقه در تمام طول سال بادهای دائم دارد. نمودارهای به دست آمده از دستگاه‌های بادسنجی مستقر در منطقه بابائیان و علی‌آباد منجیل سرعت وزش باد را به طور متوسط از ۸ تا ۱۲ متر بر ثانیه نشان می‌دهند. حداکثر سرعت باد در این منطقه، ۴۰ متر بر ثانیه است. طبق مطالعات انجام شده، شدت بادهای منطقه منجیل در فصل تابستان به حداکثر و در فصل زمستان به حداقل میزان می‌رسد.

در سال ۱۳۷۳ دو واحد توربین بادی هر یک به ظرفیت ۵۰۰ کیلووات در منجیل و رودبار نصب شد. نصب این دو واحد سرآغازی بر خرید و نصب حدود ۱۰۰/۸ مگاوات دیگر در منطقه بود که البته نصب آنها به صورت پراکنده و با فراز و نشیب‌هایی صورت گرفته است. در سال ۱۳۷۸ پروژه جدیدی در این منطقه تعریف شد تا ظرفیت کل نیروگاه‌های بادی منجیل را به ۹۰ مگاوات افزایش دهد.

ظرفیت نیروگاه بادی منجیل تا انتهای سال ۱۳۸۵ به ۴۵۳۴۰ کیلووات رسید. این ظرفیت با نصب ۸۷ توربین بادی در سایت‌های بادی منجیل، پسکولان، رودبار، هرزویل، سیاهپوش و بابائیان محقق شد. نصب توربین‌ها در سایت‌های مختلف بدین علت است که شهر منجیل، دریاچه سد سفیدرود و همچنین کوهستان‌های اطراف، فضا را برای نصب مجتمع توربین‌ها محدود کرده است.^۲

■ افتتاح راه آهن بافق - بندرعباس (راه آهن ارتباطی خلیج فارس به آسیای میانه)

در ۲۶ اسفند ۱۳۷۳ راه آهن بافق - بندرعباس با حضور روسای جمهور ایران، ترکمنستان، قرقیزستان، ارمنستان و افغانستان بهره‌برداری شد. با بهره‌برداری از این خط آهن، گامی در مسیر شکوفایی و رونق اقتصادی ملی و منطقه‌ای برداشته شد. علاوه بر اتصال شهرهای بافق و بندرعباس، معادن گل‌گهر و سرچشمه و اسکله شهید رجایی و باهنر به راه آهن سراسری، ارتباط کشورهای آسیای میانه و قفقاز به آب‌های آزاد و بین‌المللی برقرار می‌شود. این خط علاوه بر جابه‌جایی مسافر قابلیت حمل سالیانه ۱۵ میلیون تن کالا دارد. همچنین ضمن تسهیل در امر حمل کالاهای صادراتی و وارداتی، سنگ آهن، مس و فرآورده‌های نفتی، در بهبود وضع ترافیک جاده‌های ارتباطی منطقه بسیار موثر است.^۳

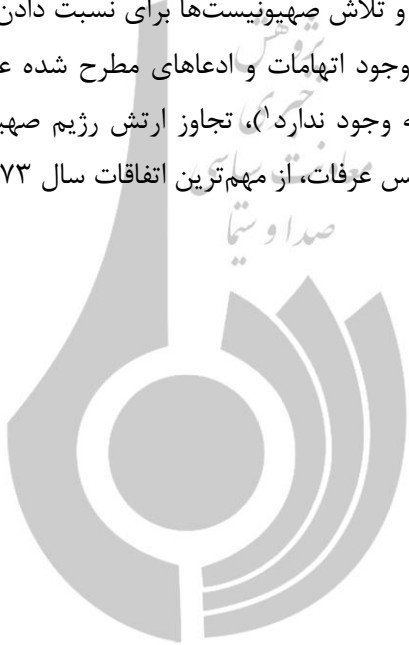
۱. روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۳۷۳/۱۲/۱۶؛ خبرگزاری مهر ۱۳۹۲/۰۱/۱۹.

۲. روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۳۷۳/۱۱/۰۱؛ خبرگزاری مهر ۱۳۹۳/۰۷/۱۳؛ سایت تبیان، ۱۳۹۱/۰۱/۱۹.

۳. روزنامه جمهوری اسلامی ۱۳۷۳/۱۲/۲۸.

■ جمع بندی

سال ۱۳۷۳ در حالی آغاز شد که مردم با مشکلات اقتصادی و گرانی اجناس روبه رو بودند و تورم اقتصادی نیز رو به افزایش بود. تشکیل کمیته ویژه مبارزه با گرانی و تدابیر مسئولان سه قوه برای حل این موضوع از جمله اقدامات در این زمینه بود. اما مهم‌ترین اتفاق این سال درگذشت سید احمد خمینی مخزن الاسرار نظام و یادگار امام خمینی (ره) در اواخر سال بود. حادثه انفجار حرم مطهر رضوی، ارتحال آیت‌ا... اراکی، شهادت منصور ستاری، درگذشت مهندس بازرگان و سقوط هواپیمای مسافربری آسمان در کنار موضوعاتی همچون اعلام حرمت قمه زنی، ممنوعیت به کارگیری تجهیزات دریافت از ماهواره، تصویب برنامه پنج ساله دوم توسعه کشور، و اولین تحریم‌های آمریکا علیه ایران بر اساس دستور اجرایی رئیس‌جمهور این کشور از مهم‌ترین رخدادهای سال ۱۳۷۳ بود. افتتاح و بهره برداری از چند صد طرح عمرانی و توسعه‌ای مانند خط راه آهن بافق - بندرعباس، سد ۱۵ خرداد و نیروگاه بادی منجیل و رودبار از تحولات مسرت بخش سال مذکور است. انفجار مرکز یهودیان آرژانتین موسوم به "آمیا" و تلاش صهیونیست‌ها برای نسبت دادن این واقعه به ایران (که بر اساس گزارش‌های مستند و تحقیقات کارشناسان، با وجود اتهامات و ادعاهای مطرح شده علیه ایران در پرونده "انفجار آمیا"، هیچ مدرکی دال بر نقش ایران در این حادثه وجود ندارد^۱)، تجاوز ارتش رژیم صهیونیستی به جنوب لبنان و تداوم کشتار فلسطینی‌ها به دست صهیونیست‌ها و پلیس عرفات، از مهم‌ترین اتفاقات سال ۱۳۷۳ در عرصه منطقه‌ای و بین‌المللی بود.

۱. باشگاه خبرنگاران جوان، ۱۳۹۱/۱۱/۲۴.